

LORI GOTTLIEB

Ο άντρας της ζωής σου;

Πώς να διαλέξεις έναν πραγματικό άντρα
αντί να αναζητάς τον κύριο Τέλειο

*«Πραγματικός θησαυρός, το απόλυτο βιβλίο
για την επίτευξη της αρμονίας του αρσενικού και του θηλυκού μυαλού».*

Dr Louann Brizendine, καθ. ψυχιατρικής, University of California

LORI GOTTLIEB

Ο άντρας της ζωής σου;

*Πώς να διαλέξεις έναν πραγματικό άντρα
αντί να αναζητάς τον κύριο Τέλειο*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Πρακτικοί Οδηγοί

Lori Gottlieb, *Ο άντρας της ζωής σου; Πώς να διαλέξεις*

έναν πραγματικό άντρα αντί να αναζητάς τον κύριο Τέλειο

Τίτλος πρωτοτύπου: *Marry him! The case for settling for Mr. Good*

Enough

Μετάφραση: Χριστιάννα Σακελλαροπούλου

Υπεύθυνος έκδοσης: Άγγελος Κοκολάκης

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Copyright© Lori Gottlieb, 2010

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. This edition published by arrangement with Dutton, a member of Penguin Group (USA) Inc.

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε.

(Εκδόσεις Πατάκη) 2012, 2021

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Dutton,

Νέα Υόρκη, 2010

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Ιανουάριος 2021

Κ.Ε.Τ. 7614 Κ.Ε.Π. 45/21 ISBN 978-960-16-4652-7

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Για τον σύζυγό μου,
όποιος κι αν είσαι*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος: Το κατάστημα συζύγων</i>	15
---	----

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Πώς φτάσαμε εδώ;

1. Στα χαρακώματα των ραντεβού	33
2. Η ρομαντική κομεντί που προοιωνίστηκε το μέλλον μου	57
3. Πώς ο φεμινισμός κατέστρεψε την ερωτική μου ζωή	71
4. Η πανωλεθρία της βραδιάς «γρήγορων ραντεβού».	97

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Από τη φαντασίωση στην πραγματικότητα

5. Ωριμότερη, και αποζητώντας τη σοφία.	111
6. 3.500 δολάρια για τον Έρωτα	129
7. Τι εναντίον Γιατί.	159
8. Δευτέρες με τον Έβαν Συνεδρία 1η: Τα ποσοστά	175
9. Δε φταίει αυτός, εσύ φταις	187

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Κάνοντας εξυπνότερες επιλογές

10. Μην είσαι δύσκολη, κινήγησε την ευτυχία	209
11. Δευτέρες με τον Έβαν Συνεδρία 2η: Βιαστικά, λανθασμένα συμπεράσματα	224

12. Χαμένες ευκαιρίες	237
13. Κι άλλος Σέλντον;	251
14. Δευτέρες με τον Έβαν Συνεδρία 3η: Μικρά μυστικά περί «αρσενικού Άλφα»	259
15. Τι μας δείχνουν πραγματικά τα πρώτα ραντεβού; . .	268
16. Είναι οι γυναίκες πιο δύσκολες από τους άνδρες;. .	284

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

Αυτά που έχουν πραγματικά σημασία

17. Δευτέρες με τον Έβαν Συνεδρία 4η: Επιθυμίες εναντίον αναγκών	301
18. «Η επιχείρηση του έρωτα»	315
19. Έρωτας με την... εικοστή έβδομη ματιά	339
20. Δευτέρες με τον Έβαν Συνεδρία 5η: Η αναλογία χημείας προς συμβατότητα.	350
21. Ξεφορτώσου τη λίστα, όχι τον άνδρα.	364

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

Συγκεφαλαιώνοντας

22. Ο αρκετά καλός γάμος	377
23. Μια επίσκεψη στον ραβίνο	390
24. Η ιστορία της Κλαιρ: Ξεπερνώντας τον εαυτό μου .	401
25. Η ιστορία της Αλεξάνδρας: Ο κύριος Τέλειος κάτω από τη μύτη μου	410
26. Η ιστορία της Χίλαρυ: Βρίσκοντας αυτό που χρειάζομαι	417
27. Η δική μου ιστορία: Σαν ενημερωτικό σποτάκι δημόσιας υπηρεσίας.	424
<i>Επίλογος: Τι κάνουν τώρα</i>	<i>435</i>
<i>Ευχαριστίες.</i>	<i>439</i>

Γεγονότα και επεισόδια που αναφέρονται σε αυτό το βιβλίο είναι πραγματικά και βασίζονται σε αληθινές δικές μου εμπειρίες και σε έρευνα. Τα ονόματα και οι προσωπικές πληροφορίες ορισμένων φίλων μου και άλλων προσώπων που εμφανίζονται στο βιβλίο έχουν αλλαχθεί ή, σε κάποιες περιπτώσεις, συνδυαστεί είτε μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου είτε από δική μου πρωτοβουλία, για να διασφαλιστεί η ιδιωτικότητά τους.

Ξέρεις ότι είσαι ερωτευμένος όταν δεν μπορείς να κοιμηθείς, επειδή επιτέλους η πραγματικότητα είναι καλύτερη από τα όνειρά σου.

*Αποδίδεται στο δρ. Σους,
πασίγνωστο συγγραφέα παιδικών βιβλίων.*

Κάθε αλήθεια περνά από τρία στάδια. Πρώτον, γελοιοποιείται. Δεύτερον, βρίσκει βίαιη αντίδραση. Τρίτον, γίνεται αποδεκτή σαν αυταπόδεικτη.

Άρτουρ Σοπενχάουερ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το κατάστημα συζύγων

ΑΝΟΙΞΕ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ. ΜΕ ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΥΖΥΓΩΝ! ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΙΑ ΠΙΝΑΚΙΔΑ:

ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΤΕ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΥΖΥΓΩΝ ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΦΟΡΑ. ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΕΞΙ ΟΡΟΦΟΥΣ, ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΑ. ΟΙ ΠΕΛΑΤΙΣΣΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΛΕΞΟΥΝ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΕΙΔΟΣ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΟΡΟΦΟ Ή ΝΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ ΣΤΟΝ ΑΜΕΣΩΣ ΕΠΟΜΕΝΟ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΝΑ ΓΥΡΙΣΟΥΝ ΣΕ ΠΙΟ ΚΑΤΩ ΟΡΟΦΟ, ΠΑΡΑ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΝΑ ΕΞΕΛΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ.

Έτσι, μια γυναίκα μπαίνει στο κατάστημα και ανεβαίνει στον πρώτο όροφο. Στην πόρτα υπάρχει μια πινακίδα που λέει:

10Σ ΟΡΟΦΟΣ – ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

«Καλό είναι αυτό», σκέφτεται, «αλλά θέλω περισσότερα». Οπότε συνεχίζει στον επόμενο όροφο, όπου η πινακίδα λέει:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

2ος ΟΡΟΦΟΣ – ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ
ΚΑΙ ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Μπαίνει στον πειρασμό, αλλά αντιστέκεται και ανεβαίνει στον τρίτο όροφο, με την εξής πινακίδα:

3ος ΟΡΟΦΟΣ – ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ,
ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΚΟΥΚΛΟΙ

«Θυάου!», αναφωνεί νοερά, αλλά κάτι μέσα της την ωθεί να προχωρήσει.

4ος ΟΡΟΦΟΣ – ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ,
ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΙΝΑΙ ΚΟΥΚΛΟΙ ΚΑΙ ΘΕΩΡΟΥΝ
ΑΥΤΟΝΟΗΤΟ ΝΑ ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΙ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ
ΣΠΙΤΙΟΥ

«Δεν μπορεί να υπάρχει καλύτερο απ' αυτό!» σκέφτεται, αλλά μια φωνούλα μέσα της αναρωτιέται: «Ή μήπως μπορεί;». Έτσι ανεβαίνει στον επόμενο όροφο και διαβάζει την πινακίδα:

5ος ΟΡΟΦΟΣ – ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ,
ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΙΝΑΙ ΚΟΥΚΛΟΙ, ΘΕΩΡΟΥΝ
ΑΥΤΟΝΟΗΤΟ ΝΑ ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΙ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ
ΣΠΙΤΙΟΥ ΚΑΙ ΕΧΟΥΝ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ
ΧΙΟΥΜΟΡ

Έχοντας βρει αυτό που πάντα έψαχνε, μπαίνει στον πειρασμό να διαβεί τη μεγάλη πόρτα, αλλά η επιθυμία να συνεχίσει στον επόμενο όροφο είναι σχεδόν ψυχαναγκαστική. Κι εκεί, η πινακίδα γράφει:

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΥΖΥΓΩΝ

6ος ΟΡΟΦΟΣ – ΕΙΣΤΕ Η ΥΠ’ ΑΡΙΘΜΟΝ 42.215.602 ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΟΡΟΦΟ. ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΔΡΕΣ ΕΔΩ. ΑΥΤΟΣ Ο ΟΡΟΦΟΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΟΤΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΔΕΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΠΟΤΑ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΥ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΚΑΤΕ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΥΖΥΓΩΝ

ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ:

Για να αποφύγει κατηγορίες για σεξιστικές προκαταλήψεις, ο ιδιοκτήτης του καταστήματος έχει ανοίξει Κατάστημα με Συμβίες ακριβώς απέναντι.

Στο πρώτο όροφο διατίθενται συμβίες που Απολαμβάνουν το Σεξ.

Στο δεύτερο όροφο συμβίες που Απολαμβάνουν το Σεξ και είναι Καλοσυνάτες.

Στον τρίτο όροφο υπάρχουν συμβίες που Απολαμβάνουν το Σεξ, είναι Καλοσυνάτες και Αγαπούν τα Σπορ.

Τον τέταρτο, τον πέμπτο και τον έκτο όροφο δεν τους έχει επισκεφθεί ποτέ κανείς.

-Γνωστό παλιό ανέκδοτο περί επιλογής συζύγου σε δική μου διασκευή.

Ωραία, λοιπόν, ας τα δούμε. Αυτά τα περιβόητα προσόντα, χωρίς ιδιαίτερη σκέψη και χωρίς ταξινόμηση ανά σπουδαιότητα, που θα υπήρχαν στη λίστα αγορών μου, αν είχα την ευκαιρία να επισκεφτώ ένα Κατάστημα Συζύγων.

- Έξυπνος
- Καλόκαρδος
- Εκπληκτικά αστείος
- Φιλοπερίεργος

- Να αγαπάει τα παιδιά
- Με οικονομική σιγουριά
- Συναισθηματικά ασφαλής
- Σέξι
- Ρομαντικός
- Παθιασμένος
- Συμπονετικός
- Ασεβής
- Διορατικός
- Γενναιόδωρος
- Του ίδιου θρησκευματος αλλά όχι υπερβολικά θρησ-
σκος
- Αισιόδοξος αλλά όχι αφελής
- Φιλόδοξος αλλά όχι εργασιομανής
- Ταλαντούχος αλλά ταπεινόφρων
- Εκδηλωτικός αλλά όχι κολλιτσιδά
- Προσγειωμένος αλλά όχι βαρετός
- Συντονισμένος με το σύμπαν αλλά όχι κολλημένος
με τη Νέα Εποχή
- Ευάλωτος αλλά όχι αδύναμος
- Με παραξενιές αλλά όχι λοξός
- Ελεύθερο πνεύμα αλλά υπεύθυνος
- Χαρισματικός αλλά αυθεντικός
- Δυνατός αλλά ευαίσθητος
- Αθλητικός αλλά όχι μανιακός με τα σπορ
- Ανοιχτόμυαλος αλλά κατασταλαγμένος στις πε-
ποιθήσεις του
- Αποφασιστικός αλλά όχι δεσποτικός
- Ωριμος αλλά όχι γέρος
- Δημιουργικός αλλά όχι καλλιτέχνης
- Να με υποστηρίζει στα όνειρα και τους στόχους μου
- Να νιώθει δέος απέναντι στον κόσμο

- Να είναι πάνω κάτω συνομήλικός μου (να έχει κοινές πολιτισμικές αναφορές)
- Να είναι καλός ακροατής και επικοινωνιακός τύπος
- Ευπροσάρμοστος και ικανός να συμβιβάζεται
- Καλλιεργημένος – με καλή παιδεία, κοσμογυρισμένος, περπατημένος
- Με ύψος μεταξύ ένα εβδομήντα πέντε και ένα ογδόντα πέντε
- Να έχει όλα του τα μαλλιά (κυματιστά και σκουρόχρωμα ει δυνατόν – οι ξανθοί αποκλείονται)
- Να ταυτίζονται οι πολιτικές μας πεποιθήσεις
- Να ταυτίζονται οι αρχές μας
- Να μην έχει κόλλημα με την επιστημονική φαντασία ή τα κόμικς
- Να έχει καλό γούστο / αίσθηση του ωραίου
- Να προσέχει την υγεία και τη φυσική του κατάσταση
- Να νοιάζεται για το σύνολο
- Να είναι φιλόζωος
- Αποτελεσματικός
- Επιδέξιος σε μικροεπισκευές
- Να μαγειρεύει
- Να απολαμβάνει δραστηριότητες στην ύπαιθρο (πεζοπορία, ποδήλατο, πατίνια)
- Να συμπαθεί τους φίλους μου (κι εγώ τους δικούς του)
- Να μην είναι κυκλοθυμικός
- Να είναι αξιόπιστος
- Να είναι υπέρ της ομαδικής προσπάθειας
- Να αγαπά το διάβασμα και τα παιχνίδια λέξεων
- Να του αρέσουν εξίσου τα μαθηματικά και γενικά οι επιστήμες

- Να του αρέσει να συζητά (αλλά όχι να τσακώνεται) για πολιτικές και διεθνείς εξελίξεις
- Κομφός
- Ενδιαφέρων
- Όχι τσαπατσούλης – να σέβεται τον χώρο που ζούμε
- Τρελά ερωτευμένος μαζί μου

Για να είμαι ειλικρινής, αυτή δεν είναι η σημερινή μου λίστα. Με αυτήν ξεκίνησα όταν κάθισα να γράψω το βιβλίο, μετά από σύσταση μιας παντρεμένης φίλης. Της είπα ότι δεν είχα φτιάξει ποτέ πριν «λίστα», κι εκείνη επέμεινε ότι έπρεπε το κάνω, έστω και μόνο με το μυαλό μου.

«Δεν μπορώ να προσδιορίσω ποσοτικά τι φάχνω», της είπα. «Σε όλη μου τη ζωή απλώς ερωτευόμουν».

Αλλά είχε δίκιο: μου πήρε μόλις τρία λεπτά να δώσω μια λεπτομερή περιγραφή του ιδανικού συντρόφου για μένα. Παρότι δεν είχα κάνει ποτέ λίστα, προφανώς υπήρχε ήδη το σχετικό αρχείο στο μυαλό μου. Κι έπειτα, η φίλη μου το πήγε ένα βήμα παραπέρα: έπρεπε να κοσκινίσω τη λίστα μου, για να γίνει πιο ρεαλιστική.

Είπα να το δοκιμάσω. Διέγραφα τα πιο εύκολα – ασ πούμε, δε χρειάζεται να ξέρει να μαγειρεύει (εξάλλου, τίποτα δεν τον εμποδίζει να μάθει στην πορεία)· ούτε χάθηκε ο κόσμος αν το ύψος του δεν ξεπερνά το ένα κι εβδομήντα. Αλλά την ίδια στιγμή που διέγραφα κάποια προσόντα, ανακάλυπτα ότι τα περισσότερα μου ήταν πολύ δύσκολο να τα απορρίψω. Ίσως μπορούσα να συμβιβαστώ στο «αστείος», αλλά πού ακριβώς είναι η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στον τύπο που σε κάνει να ξεκαρδίζεσαι με τα αστεία του κι έναν άλλο που

απλώς σε κάνει να χαμογελάς; Σε αναλογική κλίμακα, πόσο πάθος θα χρειαζόταν για να χαρακτηριστεί «παθιασμένος»;

Υπήρχαν τόσο πολλές μεταβλητές. Κάποτε τα είχα μ' έναν ζωγράφο που αγωνιζόταν να ζήσει πουλώντας έργα του, για να καταλήξω ότι την επόμενη φορά ήθελα κάποιον με σταθερούς πόρους. Μετά έβγαينا με έναν γιατρό, αλλά υστερούσε σε δημιουργικότητα. Το να έβρισκα έναν ζωγράφο εξασφαλισμένο οικονομικά ή έναν γιατρό που στον ελεύθερο χρόνο του θα έγραφε μυθιστορήματα δεν ήταν αδύνατο, αλλά ήταν αρκετά δύσκολο. Συνδυάζοντας αυτά με όλα τα άλλα χαρακτηριστικά που ήθελα να έχει ο άντρας –για να μην αναφερθώ στην πολυθρόνητη «χημεία»–, ξαφνικά διαλεύκανα το μυστήριο γιατί δεν είχα ακόμα παντρευτεί.

Ίσως ο άντρας που έψαχνα στα χαρτιά απλώς δεν υπήρχε. Και ίσως, όπως επισήμανε η φίλη μου, ορισμένα απ' αυτά τα προσόντα στην ουσία δεν ήταν και τόσο σημαντικά για να πετύχει ένας γάμος.

Αμάν! Κι αν έχει δίκιο; Είχα αγνοήσει άνδρες που μπορεί να αποδεικνύονταν εξαιρετικοί σύζυγοι επειδή με προσέλκυε περισσότερο μια στιγμιαία σπίθα κι ένα κατεβατό με χαρακτηριστικά, παρά ο σύντροφος της ζωής μου με σάρκα και οστά;

Βέβαια, δεν ήμουν κι ολότελα ανυποψίαστη. Μέχρι τα τριάντα, είχα καταλάβει ότι κανείς δεν είναι τέλειος (περιλαμβανομένης και της υποφαινόμενης) και ότι όποιον και να παντρευόμουν θα ήταν ένας άνθρωπος με ελαττώματα, όπως όλοι. Δεν προσδοκούσα τόσο την τελειότητα όσο μια έντονη αίσθηση επαφής. Είχα μάθει επίσης να μην εκλαμβάνω εκείνη την πρώτη μεθυστική έξαψη ως προανάκρουσμα παντοτινού έρω-

τα, αν και αισθανόμουν ότι αν δεν υπήρχε αυτή η εξέδρα εκτόξευσης, το ειδύλλιο δεν είχε καμιά ελπίδα να απογειωθεί. Προσωπικά έκρινα ότι δεν είχε νόημα ένα δεύτερο ραντεβού, αν δεν είχε εκδηλωθεί μια δυνατή έλξη από το πρώτο.

Έτσι, τουλάχιστον στην αρχή μιας σχέσης, περίμενα να βρεθώ μαγεμένη (ακόμα κι αν το αντικείμενο του πόθου μου με αποσπούσε σε τέτοιο βαθμό, ώστε να κινδυνεύω να χάσω τη δουλειά μου ή να ρισκάρω την ίδια τη σωματική μου ακεραιότητα). Περίμενα ότι «απλώς θα το καταλάβαινα» όταν θα συναντούσα τον Μοναδικό (παρότι συχνά τύχαινε και, κανένα χρόνο αργότερα, «απλώς καταλάβαινα» ότι ήθελα να χωρίσουμε). Περίμενα πως θα ένιωθα κάποιου είδους θεόπνευστη επαφή (έστω κι αν αυτό σήμαινε ότι οι στομαχικές διαταραχές μου γίνονταν μόνιμη κατάσταση και κυριευόμουν από μια μανία να ελέγχω τον τηλεφωνητή μου κάθε μισή ώρα). Στο κάτω κάτω, αυτό δε θα πει «ερωτεύομαι»;

Στο μεταξύ, η υποσυνείδητη λίστα αγοράς για σύζυγο μάκραινε όλο και περισσότερο. Όπως πολλές γυναίκες, όσο περισσότερο μεγάλωνα, τόσο πιο πολλά ήθελα σε έναν άνδρα, επειδή, ενώ η ζωή με δίδασκε τι δεν ήθελα σε μια σχέση, συνάμα μου έδινε και μια πληρέστερη αίσθηση του τι ήθελα. Έτσι, το σκεπτικό εξελισσόταν κάπως έτσι: *Ο τελευταίος τύπος δεν ήταν X, άρα την επόμενη φορά θέλω το X... συν όλα τα προηγούμενα της λίστας μου.* Βασικά το δικό μου Κατάστημα Συζύγων εξελισσόταν από εξάωροφο κτίριο στον ψηλότερο ουρανοξύστη παγκοσμίως. Και κάτι μου έλεγε πως δεν ήμουν η μοναδική με αυτό το πρόβλημα.

Θα μπορούσε, άραγε, να είναι ένας από τους λόγους που το 1975 σχεδόν το 90% των γυναικών στις Η.Π.Α.

είχαν παντρευτεί προτού κλείσουν τα 30, αλλά το 2004 το ποσοστό αυτό είχε πέσει σε λίγο πάνω από το μισό; Ή που τα ποσοστά των γυναικών οι οποίες δεν είχαν γάμο στο ενεργητικό τους σε κάθε ηλικιακή ομάδα που μελέτησε η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (από τα 25 έως τα 44) υπερδιπλασιάστηκε μεταξύ 1970 και 2006;

Ήθελα να το διερευνήσω.

Μια αλλιώτικη ιστορία αγάπης

Το βιβλίο αυτό είναι μια ιστορία αγάπης. Δεν είναι ακριβώς δική μου, αλλά θα μπορούσε κάλλιστα να είναι δική σας.

Όλα ξεκίνησαν με ένα δείπνο που μοιράστηκα με τον αρχισυντάκτη μου στο περιοδικό *Atlantic*. Ήμουν 39 χρονών, δημοσιογράφος και ανύπαντρη μητέρα ενός νηπίου, και γκρίνιαζα για το ραντεβού που είχα το προηγούμενο βράδυ με έναν ψευδό 45χρονο δικηγόρο ο οποίος μασούσε με το στόμα ανοιχτό και μιλούσε ακατάπαυστα –επί τρεις ώρες– για την πρώην γυναίκα του, αλλά παρέλειψε να κάνει έστω και μία ερώτηση για μένα. Δεν ξέρω αν άντεχα να βγω κι άλλο ραντεβού. Ποτέ. Με είχε κουράσει απίστευτα να πρέπει να μιλάω με ξένους πάνω από πιάτα με ζυμαρικά, όταν το μόνο που λαχταρούσα ήταν να περνάω το σαββατόβραδο ντυμένη με μαλακές φόρμες, χαλαρώνοντας με τον άντρα μου, όπως έκαναν οι παντρεμένες φίλες μου.

Πώς είχε γίνει έτσι η ζωή μου;

Μόλις πριν δυο χρόνια είχα γράψει το άρθρο «Άνδρες: ο Άγνωστος X» για το *Atlantic*, όπου εξιστορούσα πώς πήρα την απόφαση, στα 37 μου χρόνια, να απο-

κτῆσω παιδί μόνη μου. Προφανώς δεν ήταν αυτό που ονειρευόμουν από μικρή, αλλά δεν ονειρευόμουν ούτε να παντρευτώ κάποιον που δεν ήταν Ο Μοναδικός – και ως τότε δεν ένιωθα ότι τον είχα βρει. Ήθελα να αποκτήσω μωρό όσο μπορούσα ακόμα, οπότε, αντί να γίνω μέλος σε ακόμα μια ιστοσελίδα γνωριμιών, καταχώρισα τα στοιχεία μου σε μια διαδικτυακή τράπεζα σπέρματος. Πολύ σύντομα ήμουν έγκυος, ενώ εξακολουθούσα να ελπίζω ότι θα συναντούσα τον κύριο Τέλειο. Το σχέδιό μου ήταν πρώτα να αποκτήσω μωρό, κι έπειτα να βρω τον «αληθινό έρωτα». Εκείνη την εποχή ένιωθα επιβεβαιωμένη, και μάλιστα έγραφα στο περιοδικό πως αυτό που έκανα φάνταζε κάπως ρομαντικό.

Ναι... χα χα χα!

Τώρα, στο δείπνο με τον αρχισυντάκτη μου, δεν μπορούσα να σταματήσω να γελάω. Εννοείται ότι ήμουν τρελά ερωτευμένη με το παιδί μου, αλλά, ας μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας: δεν υπήρχε ίχνος ρομαντισμού στο σπιτικό των Γκότλιμπ. Όπως και οι παντρεμένες φίλες μου με μικρά παιδιά, ήμουν μονίμως ξενυχτισμένη, αφίθυμη και πηγμένη, αλλά αντίθετα από εκείνες, τα έκανα όλα μόνη μου. Είναι αλήθεια ότι κάποιες φορές οι άλλες γκρίνιαζαν για τους άνδρες τους, και στην αρχή ήμουν περήφανη που δεν είχα καταλήξει όπως αυτές – εγκλωβισμένη σε έναν κάθε άλλο παρά τέλειο γάμο, με έναν κάθε άλλο παρά τέλειο σύντροφο. Αλλά δεν άργησα να συνειδητοποιήσω ότι καμιά τους δε θα ήθελε να είναι στη θέση μου, ούτε για ένα δευτερόλεπτο. Παρά τα παράπονά τους, μάλιστα, στην ουσία ήταν πραγματικά ευτυχισμένες – κάποιες περισσότερο από ποτέ. Όλα εκείνα που τους φαίνονταν τόσο σημαντικά όταν έβγαιναν ραντεβού ήταν εντελώς

επουσιώδη για τη ζωή τους πλέον. Αντίθετα, η ιδέα να στήσουν ένα σπιτικό μαζί –όσο πεζό και μελαλίδικο και πληκτικό κι αν ήταν– προσλάμβανε την αίγλη της ύψιστης απόδειξης «αληθινής αγάπης». Γιατί να μη δω κι εγώ έτσι τον γάμο πριν από μία πενταετία;

«Αν ήξερα τότε αυτά που ξέρω τώρα», εξομολογήθηκα στον αρχισυντάκτη μου, «θα είχα προσεγγίσει πολύ διαφορετικά την υπόθεση ραντεβού». Πώς να τα ήξερα, όμως;

Όπως το έθεσε μια ανύπαντρη 42χρονη φίλη μου, πολλές γυναίκες βρίσκονται αντιμέτωπες με το παροιμιώδες «μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα». «Αν είχα νοικοκυρευτεί στα τριάντα εννιά μου», εξήγησε, «θα ζούσα πάντα με την ψευδαίσθηση ότι υπάρχει κάτι καλύτερο εκεί έξω. Τώρα ξέρω την αλήθεια. Όμως, είτε έτσι είτε αλλιώς, ήμουν χαμένη από χέρι».

Θυμάμαι ότι ξαφνιάστηκα που η φίλη μου, μια τετραπέρατη και ελκυστική παραγωγός, ουσιαστικά έλεγε ότι έπρεπε να είχε νοικοκυρευτεί. Αλλά μου εξήγησε ότι δεν είχα καταλάβει καλά. Δεν εννοούσε ότι έπρεπε να έχει παραδοθεί σε μια ζωή τελματωμένης μιζέριας με έναν άνδρα που της ήταν αδιάφορος, αλλά να έχει ανοιχτεί σε μια ζωή πραγμάτωσης δίπλα σε έναν σπουδαίο τύπο που απλώς δε θα διέθετε όλα τα προσόντα της λίστας της. Μου είπε ότι στα τριάντα της θεωρούσε «συμβιβασμό» οτιδήποτε κατώτερο από τον άνδρα των ονείρων της, αλλά τώρα, στα σαράντα, είχε αρχίσει να συνειδητοποιεί ότι «συμβιβασμός» και «νοικοκύρεμα» είναι δύο διαφορετικές έννοιες.

Είχα καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα, οπότε άρχισα να θέτω στον εαυτό μου κάποιες σημαντικές ερωτήσεις. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ «συμβιβασμού» και

«νοικοκυρέματος»; Σε ό,τι αφορά τον γάμο, με τι μπορούμε να συνυπάρξουμε και με τι όχι; Για πόσο καιρό έχει νόημα να περιμένουμε για κάποιον καλύτερο –τον οποίο μπορεί να μη βρούμε ποτέ, μπορεί να μην υπάρχει ή απλώς να μην είναι διαθέσιμος–, ενώ θα μπορούσαμε να ζήσουμε ευτυχισμένες με το άτομο που έχουμε ήδη μπροστά μας;

Έθεσα αυτά τα ερωτήματα στον αρχισυντάκτη μου εκείνο το βράδυ, και κανείς μας δεν είχε τις απαντήσεις. Για το επόμενο δίωρο, εκείνος μιλούσε για τον δικό του γάμο κι εγώ για τον κόσμο των ραντεβού, κι όταν τελικά ήρθε ο λογαριασμός, σκέφτηκε ότι θα έπρεπε να διερευνήσω αυτά τα θέματα σε ένα άρθρο.

Τις επόμενες εβδομάδες, καθώς μιλούσα με φίλους και γνωστούς για τις δικές τους σχέσεις, υπήρξε κάτι που με εξέπληξε. Είτε αυτοί οι άνθρωποι «ήλθαν εις γάμου κοινωνίαν» τρελά ερωτευμένοι είτε όχι, δύσκολα διέκρινες διαφορές στο πόσο ευτυχισμένοι ήταν τώρα. Και τα δύο είδη γάμου φαινόταν να έχουν τις ίδιες πιθανότητες επιτυχίας ή αποτυχίας. Στο μεταξύ, οι γυναίκες που ήταν ακόμα ανύπαντρες –και το έφεραν βαρέως– εξακολουθούσαν να απορρίπτουν άντρες που ήταν «κολλημένοι με τα αθλητικά» ή «πολύ κοντοί», επειδή φαντάζονταν πως αν παντρεύονταν τον κοντό τύπο που δε διάβαζε μυθιστορήματα θα ήταν δυστυχισμένες στον γάμο τους. Κι όμως, εκείνες που το είχαν κάνει κάθε άλλο παρά δυστυχισμένες ήταν.

Όταν το «Να τον παντρευτείς! Γιατί δε χάνεις αν συμβιβαστείς με τον κύριο Κατάλληλο» δημοσιεύτηκε στο τεύχος του *Atlantic* ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου, μελέτησα προσεκτικά e-mail από εντελώς αγνώστους – άντρες και γυναίκες, παντρεμένους και ανύ-

παντρους, ηλικίας από 18 μέχρι 78 ετών. Τα μηνύματα ήταν απίστευτα προσωπικά, και οι περισσότεροι άνθρωποι παραδέχονταν ότι τους είχαν απασχολήσει τα ίδια ερωτήματα και στη δική τους ζωή. Κάποιες γυναίκες τα είχαν επιλύσει με επιτυχία κι ένιωθαν ευγνώμονες που είχαν στο πλευρό τους έναν πιο ρεαλιστικό «κύριο Τέλειο». Άλλες μετάνιωσαν που άφησαν έναν υπέροχο σύντροφο να φύγει για λόγους που τώρα φάνταζαν επουσιώδεις. Και άλλες πάλι ομολογούσαν ότι, αφού παντρεύτηκαν για τα πυροτεχνήματα, έμειναν να νιώθουν ότι συμβιβάζονταν μόλις έσβησε η πρώτη φλόγα επειδή, βλέποντας καθαρά ο ένας τον άλλον, ανακάλυψαν ότι δεν ήταν και τόσο συμβατοί τελικά. Άλλοι πάλι –περιλαμβανομένων κληρικών, επαγγελματιών προξενητών και συμβούλων γάμου– έκριναν ότι μια υγιής αναθεώρηση των προσδοκιών μας θα βοηθούσε μέλη του ποιμνίου, πελάτες, φίλους και συγγενείς να βρουν την εκπλήρωση και στον τομέα των σχέσεων.

Κι εγώ, πού ακριβώς βρισκόμουν μετά από όλα αυτά; Έξω στον κόσμο των ραντεβού, έκανα ακριβώς αυτό που υπαινισσόμουν στο άρθρο μου στο *Atlantic*. Προσπαθούσα να είμαι πιο ανοιχτόμυαλη και προσγειωμένη, να εστιάσω στα χαρακτηριστικά εκείνα που θα ήταν σημαντικά για έναν μακροχρόνιο γάμο, και όχι για ένα σύντομο ειδύλλιο, αλλά, για κάποιον άγνωστο λόγο, δε φαινόταν να αποδίδει καρπούς. Εξακολουθούσαν να με ελκύουν άνδρες που έμοιαζαν να είναι «ο τύπος μου», και όταν έβγαινα με διαφορετικούς απλώς δεν ένιωθα «αυτό το κάτι». Μπορεί να μην έψαχνα πια για ξέφρενα καρδιοχτύπια, αλλά δεν έπρεπε να υπάρχει λίγο, έστω, από «αυτό το κάτι»; Αλλά πάλι, πόσο από «αυτό το κάτι» ήταν αρκετό;

Τι γίνεται αν θέλω ένα διαφορετικό δάρι;

Και τότε έλαβα ένα e-mail από μια ανύπαντρη γυναίκα που έγραφε ότι δεν έφαγνε το ιδανικό 10άρι σε έναν σύντροφο – κι ένα 8 καλό θα ήταν. Για την ακρίβεια, έβγαινε με ένα 8άρι. Όμως, υπήρχε ένα προβληματάκι, είπε: «Τι γίνεται αν θέλω ένα διαφορετικό δάρι;».

Αυτό ακριβώς, συνειδητοποίησα, ήταν και το δικό μου πρόβλημα – αλλά και τόσων άλλων γυναικών. Συμφώνησε ότι έπρεπε να ψάχνουμε τον κύριο Κατάλληλο (που ασφαλώς υπάρχει) αντί για τον Πρίγκιπα του Παρραμυθίου (που δεν υπάρχει), αλλά δεν ήξερε πώς να το θέσει σε εφαρμογή στην πράξη. Ούτε κι εγώ. Και μάλιστα, όταν μου έγραψαν αναγνώστριες που έλεγαν ότι είχαν αποφασίσει να αρραβωνιαστούν λόγω του άρθρου μου, άρχισα να ανησυχώ ότι καμιά πενταετία αργότερα θα λάμβανα μια βροχή μηνυμάτων που θα έλεγαν ότι πήραν διαζύγιο εξαιτίας του άρθρου μου, αφού κανείς δεν ήξερε τι ακριβώς σήμαινε το «να είναι πιο προσγειωμένος». Πόσος συμβιβασμός είναι υπερβολικός; Πώς ξεχωρίζεις αν είσαι υπερβολικά εκλεκτική ή αν όντως δεν κάνετε ο ένας για τον άλλον; Αν το να είσαι με τον κύριο Κατάλληλο σημαίνει να μοιράζεσαι πάθος και μια αίσθηση επαφής, αλλά και να έχεις πιο λογικές προσδοχίες, πώς τα εξισορροπείς αυτά;

Για να μάθω, αποφάσισα να αναλάβω τον ρόλο του πειραματόζωου στα ραντεβού. Θα έβγαινα έξω και θα συνέλεγα μερικές απαντήσεις, τις οποίες κατόπιν θα δοκίμαζα να εφαρμόσω στη δική μου ζωή στον αληθινό κόσμο.

Άρχισα να μιλάω με πρωτοπόρους ερευνητές γάμου, ειδικούς της συμπεριφορικής χρηματοοικονομικής, κοι-

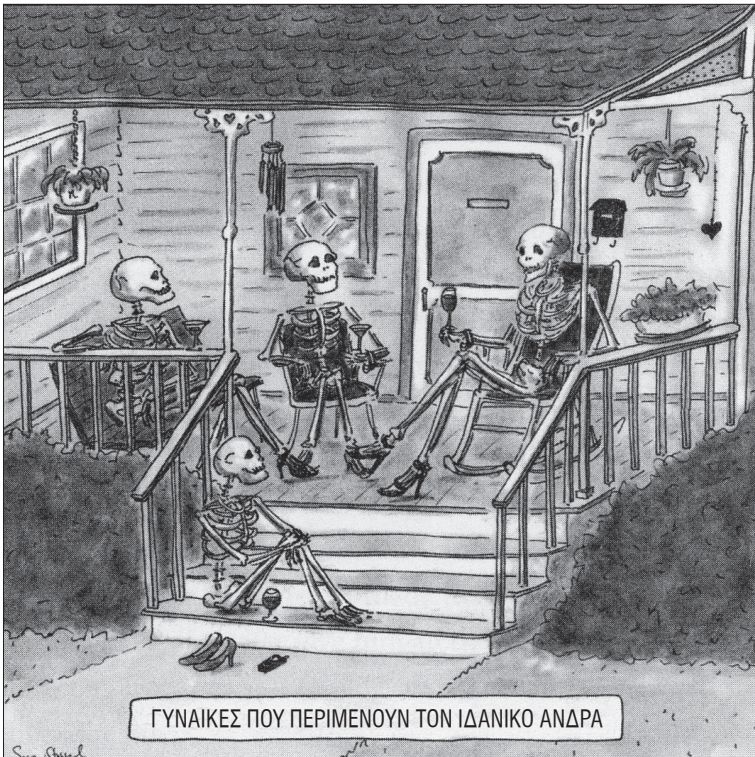
ωνιολόγους, ψυχολόγους, ανθρωπολόγους, νευροβιολόγους, συμβούλους γάμου, θρησκευτικούς ηγέτες, προξενητές, δικηγόρους διαζυγίων, προπονητές στον έρωτα, μέχρι και μανάδες. Και παράλληλα άκουγα ιστορίες από εργένηδες και παντρεμένους που ήθελαν να μοιραστούν χρήσιμες εμπειρίες. Δεν περίμενα, βέβαια, ότι κάποιος απ' όλους αυτούς θα είχε την απάντηση, αλλά ήλπιζα ότι, με λίγη καθοδήγηση και ενόραση, θα έκανα ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση για να βρω τον κατάλληλο άνδρα. Και ίσως έτσι βοηθούσα και άλλες γυναίκες στην ίδια θέση μ' εμένα.

Αυτό που ακολουθεί δεν είναι ένα βιβλίο συμβουλών ούτε εγχειρίδιο οδηγιών για ραντεβού. Δεν υπάρχουν πίνακες προόδου να συμπληρώσετε ούτε «κανόνες» που καλείστε να ακολουθήσετε. Είναι απλώς μια έντιμη αναζήτηση των λόγων για τους οποίους τα ραντεβού μας ίσως δεν εξελίσσονται όπως τα σχεδιάζαμε, και του δικού μας ρόλου σε αυτό. Τελικά είναι στο χέρι σας να αποφασίσετε τι είδους επιλογές θέλετε να κάνετε στο μέλλον.

Σας προειδοποιώ ότι οι απόψεις κάποιων ειδικών που θα διαβάσετε ενδέχεται να μη σας πολυαρέσουν. Στην αρχή ούτε εμένα μου άρεσαν, και μάλιστα πέρασα κάμποσες ώρες χτυπώντας με πείσμα τα πόδια μου στο πάτωμα και φωνάζοντας ότι όχι, δεν μπορεί να ήταν έτσι τα πράγματα! Αλλά τελικά συνειδητοποίησα ότι η γνώση είναι δύναμη, κι αυτό το ταξίδι άλλαξε βαθιά και εμένα και την προσωπική μου ζωή. Θα μπορούσε να αλλάξει και τη δική σας.

Γιατί εντέλει ανακάλυψα ότι η αληθινή ιστορία αγάπης είναι να βρεις τον άνδρα με τον οποίο μπορείς να προσγειωθείς στην πραγματικότητα.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ
Πώς φτάσαμε εδώ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Στα χαρακώματα των ραντεβού

Ένα βράδυ, η φίλη μου η Τζούλια μου τηλεφώνησε για να μου ανακοινώσει ότι είχε μόλις χωρίσει με τον Γκρεγκ.

«Απλώς δε με ενέπνεε», δήλωσε.

Όταν η Τζούλια γνώρισε τον Γκρεγκ πριν από δύο χρόνια, ήταν και οι δύο 28 ετών και συνεργάζονταν σε μια μη κερδοσκοπική οργάνωση. Εκείνη τον έβρισκε χαριτωμένο, γλυκό και πολύ έξυπνο. Μπορεί να μην ήταν ιδιαίτερα στιλάτος –είχε μια μανία με τα κοτλέ ψηλόμεσα παντελόνια που προτιμούν οι σπασίκλες–, αλλά της άρεσε το πόσο «αυθεντικός» ήταν, πόσο «ανεπιτήδευτος» και «αδιάφορος για κάθε τι υλιστικό». Ο Γκρεγκ την έκανε να νιώθει μια άνεση που δεν της παρείχε κανείς από τους προηγούμενους. Την υποστήριζε ολόψυχα σε κάθε της στόχο. Όποτε την αδικούσε κάποιος, εκείνος έσπευδε να την υπερασπιστεί. Όποτε την κυρίευε η ανασφάλεια, την έκανε να νιώθει όμορφη και θελκτική. Θα περίμενε κανείς ότι αυτό θα την έκανε να τον αγαπάει ακόμα περισσότερο, και όντως έτσι έγινε – στην αρχή. Αλλά τώρα, πάνω που ο Γκρεγκ άρχισε

να μιλάει για γάμο, όλα αυτά έφεραν το αντίθετο αποτέλεσμα.

«Ο Γκρεγκ με έκανε να αισθάνομαι ότι ήμουν η πιο καταπληκτική γυναίκα του κόσμου», μου είπε. «Κι έτσι, άρχισα να σκέφτομαι: “Αν είμαι τόσο καταπληκτική, ίσως θα έπρεπε να είμαι με κάποιον καλύτερο”».

Λέγοντας «καλύτερο» εννοούσε εν μέρει «κάποιον πιο χαρισματικό». Ο Γκρεγκ ήταν ντροπαλός και κάπως ανασφαλής σε κοινωνικές εκδηλώσεις, ενώ η Τζούλια ήταν εξωστρεφής και γεμάτη αυτοπεποίθηση. Στην Τζούλια άρεσαν τα πιο κοφτά αστεία και τα πειράγματα, ενώ ο Γκρεγκ είχε πιο λεπτή αίσθηση του χιούμορ. Εκείνος είχε μεγαλώσει σε πιο ταπεινό περιβάλλον απ’ ό,τι η Τζούλια, οπότε δεν «έπιανε» πάντα τις πιο εξεζητημένες αναφορές στις συζητήσεις με τους φίλους της.

Στο μεταξύ, χάρη στην ενθάρρυνση του Γκρεγκ, η Τζούλια είχε αναρριχηθεί στην ιεραρχία στη δουλειά, κι εντέλει έπαιρνε μεγαλύτερο μισθό από εκείνον. Η διαφορά ήταν μικρή στην πραγματικότητα, αλλά έκανε την Τζούλια να αισθάνεται άβολα.

«Θέλω να συνεχίσω να δουλεύω», μου εκμυστηρεύτηκε. «Αλλά δεν ξέρω. Δε φανταζόμουν έτσι τον γάμο».

Όταν τη ρώτησα πώς τον φανταζόταν, αναστέναξε κάπως αμήχανα.

«Ειλικρινά;» ρώτησε. «Νομίζω ότι θέλω τον άντρα κουβαλητή».

Της θύμισα ότι ο Γκρεγκ ήταν πιο τρυφερός απ’ όσους άνδρες είχαν περάσει από τη ζωή της, και ειδικά από τον τελευταίο φίλο της, τον φιλόδοξο δικηγόρο που συχνά «ξεχνούσε» να της τηλεφωνήσει όταν της είχε πει πως θα την έπαιρνε. Ο Γκρεγκ ήταν γλυκός και

αξιόπιστος. Ήταν παθιασμένος με τη δουλειά του. Έκαναν συγκλονιστικό σεξ. Είχαν κοινά ενδιαφέροντα, ιδιαίτερα επειδή εργάζονταν στο ίδιο αντικείμενο. Γελούσαν πολύ μαζί.

«Κι όμως, δε με ενέπνεε», επέμεινε η Τζούλια. «Είναι... ξέρεις, αυτός ο πραγματικά γλυκούλης, τόσο συννηθισμένος τύπος. Άρχισα να αναρωτιέμαι: “Αυτό είναι; Αυτός είναι ο άνδρας που περίμενα σε όλη μου τη ζωή;” Με ανησυχεί η σκέψη ότι, μακροπρόθεσμα, θα γίνω καλύτερη απ’ αυτόν. Θα θέλω κάτι περισσότερο».

«Περισσότερο τι;» ρώτησα.

Έπεσε μια παρατεταμένη σιωπή στην άλλη άκρη της γραμμής.

«Περισσότερο αυτό που φανταζόμουν» είπε τελικά. «Απλώς δεν ήταν η στόφα συζύγου».

Και μ’ αυτό, άλλος ένας σπουδαίος άνδρας έφαγε χώμα. Ή μήπως όχι; Επιτέλους, τι ψάχνουν σήμερα οι γυναίκες σε έναν σύζυγο;

Οτιδήποτε εκτός από ανιαρός

Λίγο μετά την κουβέντα μου με την Τζούλια, συνάντησα πέντε ανύπαντρες νέες γυναίκες μεταξύ είκοσι και τριάντα χρονών σε ένα μπαρ στο Λος Άντζελες, και τις ρώτησα γιατί δυσκολευόμαστε τόσο να βρούμε «τη στόφα συζύγου». Απάντησαν με μια φωνή: Όλες θα θέλαμε ένα σύντροφο, αλλά δεν τον έχουμε ανάγκη. Άρα, ποιος ο λόγος να χαμηλώσουμε τον πήχυ;

«Καλύτερα να είμαι μόνη παρά να συμβιβαστώ», είπε η Ολίβια, 27χρονη σχεδιάστρια ιστοσελίδων. «Είχα εκνευριστικές συγκατοίκους στα εικοσικάτι μου, αλλά

δεν μπορώ ούτε να φανταστώ να τρώω κάθε μέρα και να κοιμάμαι στο ίδιο κρεβάτι με έναν συγγάτοικο αρσενικού γένους που τυχαίνει να είναι ο σύζυγος με τον οποίο συμβιβάστηκα».

Οι άλλες κατένευσαν ζωηρά.

«Δεν ξέρω για σας», συνέχισε σκωπτικά η Ολίβια, «αλλά εγώ θα έπρεπε να αγαπήσω πολύ κάποιον για να βουρτσίζω τα δόντια μου μισό μέτρο από κει που αδειάζει το έντερό του κάθε πρωί».

Σημείωσα ότι, αφήνοντας στην άκρη τα αστεία, κατά κανόνα οι τουαλέτες έχουν πόρτες που κλείνουν, αλλά οι ευκαιρίες να γνωρίσουμε αξιόλογους υποψήφιους δε μένουν πάντα ανοιχτές, κι έπειτα ρώτησα την ομήγυρη πώς αντιλαμβάνεται τον «συμβιβασμό». Ενοούσαν τη συμβίωση με έναν πραγματικά ανυπόφορο άνδρα, ή το να προσπεράσουν ορισμένα χαρακτηριστικά της λίστας τους προκειμένου να εξασφαλίσουν κάποια άλλα, σαφώς πιο σημαντικά;

«Ακόμα κι αν είναι καλός και έξυπνος και ελκυστικός, δεν μπορώ να συνυπάρξω με κάποιον ανιαρό», είπε η Νόρα, ραδιοφωνική παραγωγός.

«Ακριβώς», συμφώνησε η Κλαιρ, τελειόφοιτη στο πανεπιστήμιο. «Υπάρχουν άνδρες που είναι έξυπνοι – ώσπου ανακαλύπτεις σοκαρισμένη ότι, παρά την εξυπνάδα τους, δεν είναι και τόσο ενδιαφέροντες. Πρέπει να είναι έξυπνοι με ενδιαφέροντα τρόπο. Πρέπει να είναι φιλοπερίεργοι».

«Φιλοπερίεργοι ναι, αλλά όχι κολλημένοι», είπε η Νίνα, στέλεχος επιχείρησης στο τμήμα μάρκετινγκ. «Πρέπει να είναι ανήσυχοι, πολυπράγμονες».

«Όχι υπερβολικά, όμως», αποσαφήνισε η Νόρα. «Πρέπει να είναι φυσιολογικοί. Απλώς όχι ανιαροί».

Τότε τους ζήτησα κάποια παραδείγματα για να καταλάβω πώς προσδιόριζαν το «ανιαρό».

«Πρέπει να έχουν αίσθηση του χιούμορ», είπε η Νίνα. «Δε γίνεται απλώς να κάθονται και να γελάνε με κάτι αστείο που είπα εγώ. Οι ανιαροί τύποι δεν είναι αστείοι, αλλά βρίσκουν εσένα αστεία».

«Ή το αντίθετο», πήρε τον λόγο η Κλαιρ. «Νομίζουν ότι, αν μια γυναίκα γελάει με τα αστεία τους, έχει αυτή αίσθηση του χιούμορ. Μόνο ένα αφόρητα βαρετό άτομο το πιστεύει αυτό».

«Ή ένας νάρκισσος!» είπε η Λόρεν, διοργανώτρια εκστρατειών συγκέντρωσης κεφαλαίων για πολιτικούς σκοπούς.

«Καλά, οι νάρκισσοι είναι οπωσδήποτε ανιαροί!» αποφάνθηκε η Ολίβια, κι όλες έβαλαν τα γέλια.

Είπα σ' αυτές τις κοπέλες –ομορφούλες όλες, αν και δε θα τις έλεγες θεές, σαφώς ενδιαφέρουσες, αλλά όχι και συγκλονιστικές– ότι ίσως κάποια στιγμή αρχίσουν να νιώθουν μοναξιά με όλα εκείνα τα ραντεβού αναζήτησης του κυρίου Τέλειου, αντί να χτίζουν μια ήσυχη ζωή με Κάποιον.

«Αισθάνομαι ήδη μοναξιά, αλλά την προτιμώ από την ανία», είπε η Λόρεν. Η σταθερή απασχόλησή της –η συγκέντρωση κεφαλαίων– της προκαλεί πλήξη κάποιες φορές, αλλά τις περισσότερες τη γεμίζει ικανοποίηση· κι αυτός είναι ο λόγος που δεν την παρατάει για να αφοσιωθεί στο μεγάλο της πάθος, τη ζωγραφική, μια κίνηση που θα ήταν ιδιαίτερα παρακινδυνευμένη.

«Με άλλα λόγια, συμβιβάζεσαι στην επιλογή καριέρας, αλλά όχι στην επιλογή συντρόφου;» ρώτησα. «Είσαι πρόθυμη να αφιερώνεις οχτώ ώρες την ημέρα σε

μια καλούτσικη καριέρα, αντί να παλέψεις για την αληθινή σου αγάπη – τη ζωγραφική;»

Η Λόρεν το σκέφτηκε για κανένα λεπτό.

«Ε, δεν είναι το ίδιο», είπε. «Είμαι πρακτική σε ό,τι αφορά τη δουλειά μου. Αλλά να είμαι πρακτική και στο θέμα του έρωτα; Δεν μπορείς να αντιμετωπίζεις τα αισθήματα με γνώμονα τη λογική, έτσι δεν είναι; Φαίνεται τόσο... αντιρομαντικό».

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, ένας καλοφτιαγμένος τύπος γύρω στα τριάντα πέρασε από δίπλα κι έριξε μια διερευνητική ματιά στα κορίτσια. Τον αγνόησαν επιδεικτικά. Τις ρώτησα τον λόγο.

«Πολύ κοντός», είπε η Ολίβια, που το ύψος της δεν ξεπερνά το δυσθεώρητο ένα και πενήντα οχτώ.

«Γιατί, τα γυαλιά του δεν τα είδες;» πρόσθεσε η Κλαιρ, η οποία σημειωτέον φοράει πατομπούκαλα.

Αναρωτήθηκα αν θα το σκέφτονταν να βγουν ραντεβού με έναν κοντό τύπο με παλιομοδίτικα γυαλιά, αν συγκέντρωνε πολλά από τα άλλα χαρακτηριστικά που ήθελαν σε έναν άντρα: αν ήταν έξυπνος, αστείος, όσο ανήσυχος χρειάζεται, καλοσυνάτος, επιτυχημένος – και φυσικά, όχι ανιαρός. Πόσο βαραίνει η πρώτη εντύπωση, τελικά;

«Εγώ το έχω δοκιμάσει», είπε η Νόρα, «αλλά δεν μπορώ να πιέσω τον εαυτό μου να νιώσει έλξη για κάποιον. Αν δεν υπάρχει από την πρώτη συνάντηση, πρέπει μονίμως να ζορίζεσαι, και δεν πετυχαίνει ποτέ».

Στην αρχή απόρησα με το πόσο χαλαρά απέρριψαν οι κοπελιές αυτό τον χαριτωμένο τύπο, χωρίς καν να σκεφτούν να ανοίξουν μια κουβέντα μαζί του για να μάθουν δυο τρία πράγματα γι' αυτόν. Θέλω να πω, δεν ήταν ακόμα στο κολέγιο, όπου υπήρχε σχετική ισορρο-

πία στους υποψηφίους των δύο φύλων για μια ρομαντική σχέση. Εδώ ήταν ο κόσμος των ενηλίκων, όπου οι άνθρωποι δημιουργούσαν σχέσεις και προχωρούσαν στον γάμο, το απόθεμα των ελεύθερων ανδρών σταθερά έφθινε, και ο αλλοτινός αυτόματος μηχανισμός προσέγκυσης ατόμων με τα ίδια γούστα δε λειτουργούσε τόσο καλά πια.

Αλλά τότε θυμήθηκα τον εαυτό μου μεταξύ 20 και 30 χρονών, όταν οι πιθανότητες φάνταζαν ακόμα σκανδαλιστικά άπειρες – ακόμα κι αν δεν ήταν.

Απελπισμένη αλλά εκλεκτική

Αχ, πόσο αλλάζουν τα πράγματα από δεκαετία σε δεκαετία. Λίγα βράδια αργότερα συνάντησα στο ίδιο μπαρ πέντε ανύπαντρες γυναίκες γύρω στα σαράντα, και τους έθεσα το ίδιο ερώτημα: Γιατί είναι τόσο δύσκολο να βρούμε έναν καλό σύντροφο; Τους μετέφερα τη συζήτηση που είχα με τις νεότερες γυναίκες, περί ανίας και μοναξιάς.

«Καλά, άντε να τις ξαναρωτήσεις σε δέκα χρόνια», είπε η Στέφανι, μια όμορφη παιδίατρος 39 ετών. «Αν κάτσουν να περιμένουν τον Πρίγκιπα του Παραμυθιού, και στην ανία θα βουλιάζουν και στη μοναξιά. Η δουλειά δε φαίνεται τόσο συναρπαστική πια, οι έξοδοι με τα κορίτσια σε μπαράκια γίνονται μία από τα ίδια, και στις διακοπές θα περιφέρονται με τις παντρεμένες φίλες τους και τα παιδιά τους ή με τα ανιψάκια τους, πράγμα που απλώς θα τις ρίχνει στην κατάθλιψη που δε δημιούργησαν τη δική τους οικογένεια».

Παραδέχτηκα ότι κάποτε ταυτιζόμουν με αυτές τις

κοπέλες που, ενώ ήθελαν να έχουν μια σχέση, είχαν μια πολύ συγκεκριμένη εικόνα του άνδρα που θα ήθελαν να έχουν δίπλα τους. Και μεγαλώνοντας, εξήγησα, η αισθηματική μου ζωή εξελίχτηκε σταδιακά σε αυτό το ολέθριο παράδοξο: *απελπισμένη αλλά εκλεκτική*. Και ναι, ήξεραν ακριβώς τι εννοούσα.

«Πόσο μεγάλη αλήθεια!» είπε η Λιζ, η 37χρονη σεναριογράφος. «Ειλικρινά μου 'ρχεται να ταρακουνήσω τις νεότερες γυναίκες και να τους πω: ξέρεις, ο τύπος που γελάει πολύ τρανταχτά σε δημόσιο χώρο μπορεί να μην τρελαίνεται με τον τρόπο που ροκανίζεις το καρότο σου στα κοκτέιλ πάρτι, αλλά δε θα σε χώριζε κιόλας γι' αυτό!»

Αυτές οι γυναίκες μπορούσαν εύκολα να φτιάξουν έναν κατάλογο με τους λόγους για τους οποίους χώρισαν παλιούς τους συντρόφους – τους λόγους για τους οποίους διέλυσαν σχέσεις όταν ήταν πιο νέες. Και να ποιοι ήταν αυτοί οι λόγοι:

- «Ήταν πολύ τρυφερός αλλά όχι αρκετά ρομαντικός. Στη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου μου έγραψε μια κασέτα με όλα τα αγαπημένα μου κομμάτια και μου έκανε δώρο επαγγελματικό μασάζ μιας ώρας, αλλά κάθε μέρα στη δουλειά, όποτε έβλεπα υπάλληλο ανθοπωλείου να τρέχει στον διάδρομο παραδίδοντας ανθοδέσμες στις συναδέλφους μου, σκεφτόμουν: πού είναι τα δικά μου λουλούδια; Ήθελα τον σύντροφο που στέλνει λουλούδια».
- «Εμένα μου πρόσφερε λουλούδια, αλλά κάτι κακομοιριασμένα που φώναζαν καχογουστιά – και την αίσθηση ότι δεν άξιζα κάτι πιο ψαγμένο».
- «Δεν ήταν αρκετά συναρπαστικός. Ένωθα λες και ήμασταν ήδη παντρεμένοι, πράγμα που δεν είναι

κακό από μια άποψη, αλλά όχι και να αρχίζει από την περίοδο του φλερτ!»

- «Είχε μακριές τρίχες στα ρουθούνια του, κι αυτό με αηδίαζε, αλλά δεν είχα το κουράγιο να του ζητήσω να τις κόβει, οπότε σταμάτησα να βγαίνω μαζί του».
- «Έκλαιγε. Την πρώτη φορά δε χάρηκα, αλλά εντάξει. Τη δεύτερη “τον έστειλα”. Παραήταν ευαίσθητος για τα γούστα μου».
- «Ήταν υπερβολικά προβλέψιμος. Και μετά άρχισα να βγαίνω με τύπους που με είχαν μονίμως στην τσίτα, με τους οποίους δεν ήξερα ποτέ τι να περιμένω. Μεγάλη φρίκη. Τώρα θα έδινα τα πάντα για έναν προβλέψιμο τύπο».
- «Ένιωθα πολύ άβολα με τη φωνή του. Αν τύχαινε να σηκώσει εκείνος το τηλέφωνο στο σπίτι μου, οι περισσότεροι τον περνούσαν για μένα, επειδή έχω κάπως χαμηλή φωνή. Κατά τα άλλα, πάντως, ήταν πολύ αρρενωπός. Και πολύ καλό παιδί».
- «Ήταν υπερβολικά αισιόδοξος. Ήταν μονίμως πρόσχαρος, ακόμα και τα πρωινά, την ώρα που το ξυπνητήρι σου τρυπάει τον εγκέφαλο, κι αυτό με τρέλαινε. Δεν υπήρχε κακό αμιγές καλού – κι έπρεπε να μου το θυμίζει συνέχεια: “Α, χάλασε η κουζίνα; Ευκαιρία να βγούμε έξω για φαγητό!” – αλλά εμένα μου την έσπαγε που έπρεπε να αγοράσω καινούρια κουζίνα. Δεν ήθελα να βλέπω μονίμως “τη θετική πλευρά” των πραγμάτων. Μετά, βέβαια, έβγαينا με έναν τύπο που ήταν πιο κυνικός, και η διάθεσή μου έπιασε πάτο. Έκανα μια απόπειρα επανασύνδεσης με τον υπεραισιόδοξο τύπο, αλλά μου είπε ότι ήμουν ηττοπαθής!»

- «Ήταν τελειώς φαλακρός, με εξαίρεση τον κλασικό δακτύλιο μαλλιών περιμετρικά στο κεφάλι του και μια φούντα μπροστά. Ήταν μεγάλο μείον, αλλά αγωνιζόμουν να το παραβλέψω επειδή μου άρεσε πάρα πολύ ο τύπος. Οι φίλες μου με παρηγορούσαν: “Έχει όμορφο πρόσωπο και συμπαθητικό κορμί – εξάλλου, οι πιο πολλοί χάνουν τα μαλλιά τους κάποια στιγμή στην πορεία”. Αλλά αυτός ήταν μόλις τριάντα πέντε χρονών! Με έλκυαν πάντα άνδρες με πλούσια μαλλιά, να μπορείς να μπλέκεις άφοβα τα δάχτυλά σου. Τώρα που μιλάμε, το θεωρώ μεγάλη τύχη να γνωρίσω έναν άνδρα που έχει έστω μία τρίχα στο κεφάλι του...»
- «Το έβρισκε διασκεδαστικό να χρησιμοποιεί μια δική του διάλεκτο, επινοώντας λέξεις όπως “φανταστικάουα”, ας πούμε. Το έκανε πολύ συχνά – και δημόσια. Μια φορά είπε σε κάποιον σ’ ένα πάρτι: “Η καθημερινότητα του γιατρού δεν είναι τόσο φανταστικάουα όσο πιστεύουν οι απ’ έξω”. Η ντροπή μου δεν περιγράφεται. Τον ξαπόστειλα την επόμενη κιόλας μέρα».
- «Με αγαπούσε πάρα πολύ. Μου έδινε πολύ έντονα την αίσθηση κουταβιού, έτσι που επέμενε να με κοιτάζει με αυτά τα γεμάτα λατρεία μάτια. Ήθελα ένα πιο δυναμικό αρσενικό».
- «Δεν ήταν αρκετά εκλεπτυσμένος. Δεν μπορούσε να παραγγείλει κρασί από τον κατάλογο. Δεν είχε δει ποτέ την *Καζαμπλάνκα*. Απορώ, γίνεται να φτάσεις τριάντα δύο χρονών και να μην έχεις δει αυτή την ταινία;»
- «Απλώς δεν ένιωθα αυτό το κάτι – και τώρα συχνά σκέφτομαι, τι ακριβώς έπρεπε να νιώθω; Για-

τί, στην πραγματικότητα, μου άρεσε πολύ περισσότερο να είμαι μαζί του παρά με οποιονδήποτε άλλο γνώρισα πριν ή μετά απ' αυτόν και είχαμε τόσο έντονη χημεία».

Ακούγοντας αυτές τις γυναίκες, σκεφτόμουν τους λόγους για τους οποίους είχα προσπεράσει κι εγώ στα νιάτα μου άνδρες, συχνά χωρίς δεύτερη σκέψη. Ένας από τους πιο αξιοσημείωτους ήταν ο Τομ, ένας πελάτης της λεσβίας κομμώτριάς μου. Εκείνη μου τον περιέγραφε με τα καλύτερα λόγια –όμορφο, ευγενικό, επιτυχημένο χημικό– και ήθελε να μας κανονίσει ένα ραντεβού.

«Είναι ο μοναδικός άνδρας που θα μπορούσε να με συγκινήσει», υπερθεμάτισε με στόμφο. Αν προσθέσουμε το γεγονός ότι έχω εγγενή έφεση στις πρακτικές επιστήμες, ο τύπος ακουγόταν ιδανικός. Κι όμως, στα είκοσι εννιά μου χρόνια αρνήθηκα την πρόσκληση γιατί έμαθα ότι ο Τομ ήταν κοκκινομάλλης, κι εγώ ποτέ δεν είχα νιώσει έλξη για κοκκινομάλλη. (Προφανώς ο δικός μου πήχυς για τον κατάλληλο άνδρα ήταν τοποθετημένος ψηλότερα κι από λεσβίας!)

Κι ήταν ακόμα ο συμπαθητικός, έξυπνος, αστείος δικηγόρος με τον οποίο βγήκα αρκετά ραντεβού, ώσπου έχασα το ενδιαφέρον μου επειδή χρησιμοποιούσε πολύ συχνά τη λέξη «φοβερό». Θυμάμαι που έλεγα σε μια φίλη: «Γι' αυτόν είναι όλα είναι “φοβερά”! Δεν υπάρχει “τέλειο” ή “φανταστικό”, ούτε “άφογο”, ή ακόμα και “ψώνιο”. Είναι “φοβερά” και τίποτ' άλλο!» Προσπάθησα να το ξεπεράσω, αλλά με τσάτιζε κάθε φορά που ξεστόμιζε την αναθεματισμένη τη λέξη. (Για κάποιον άγνωστο λόγο, το γεγονός ότι εγώ επαναλάμβανα την

έκφραση «του τύπου» και «ξέρεις» με την ίδια συχνότητα δε φαινόταν να τον εκνευρίζει καθόλου...)

Λίγο μετά που πέρασα τα τριάντα, γνώρισα σε ένα πάρτι τον αξιολάτρευτο σχεδιαστή λογισμικού ο οποίος μου έδωσε το τηλέφωνό του στη δουλειά και μου είπε να του τηλεφωνήσω ότι ώρα ήθελα, αφού έτσι κι αλλιώς «Εκεί είμαι πάντα», όπως μου εξήγησε. Δεν ήθελα να μπλέξω με εργασιομανή, οπότε δεν τον πήρα ποτέ τηλέφωνο. Δε μου πέρασε καν από το νου η πιθανότητα ότι ήταν συνέχεια στη δουλειά επειδή ξεκινούσε τη δική του εταιρεία, ή ότι αν είχε σύντροφο προφανώς θα είχε περισσότερους λόγους να φεύγει από τη δουλειά του το βράδυ. Δεν μπήκα καν στον κόπο να το διευκρινίσω, επειδή θεωρούσα δεδομένο ότι θα εμφανιζόταν πάντα η επόμενη καλή περίπτωση, ο ενδιαφέρων τύπος που θα γνώριζα είτε σε κάποιο πάρτι ή σε ιστοτόπο κοινωνικής δικτύωσης. Ακόμα κι όταν οι διαθέσιμοι άνδρες και οι ευκαιρίες να τους γνωρίσω άρχισαν να μειώνονται αισθητά όσο πλησίαζα τα τριάντα πέντε, εγώ προχωρούσα σε σοβαρές σχέσεις μόνο με άνδρες που ανταποκρίνονταν στα μάλλον αυστηρά και, αξιολογώντας τα εκ των υστέρων, επιφανειακά κριτήριά μου. Ήμουν κολλημένη στη στάση: «Δεν περίμενα τόσα χρόνια τον κύριο Τέλειο για να καταλήξω να συμβιβαστώ». Αλλά θα ήταν στ' αλήθεια συμβιβασμός ο κοκκινομάλλης χημικός, ο δικηγόρος που του άρεσε η λέξη «φοβερό» ή ο κομπιουτεράς που έτυχε να δουλεύει μέχρι τα μεσάνυχτα επειδή έστηνε τη δική του επιχείρηση;

Δε θα το μάθω ποτέ.

Όπως κι εγώ, οι γυναίκες που συνάντησα στο μπαρ ένιωθαν ντροπή για τον τρόπο με τον οποίο είχαν απορ-

ρίφει άνδρες στο παρελθόν, στιγματίζοντας τον καθένα τους ως «υπερβολικά το άλφα» ή «όχι αρκετά το βήτα». Οι άνδρες αυτοί απλώς δεν ταίριαζαν με την εικόνα του συντρόφου με τον οποίο φανταζόμαστε ότι θα μοιραζόμαστε τη ζωή μας, και μας άφησαν να τη μοιραστούμε με τον κανένα.

Ρώτησα την παρέα αν παρόμοια «κουσούρια» θα ήταν εξίσου αποτρεπτικά και σήμερα για να μπου σε μια σχέση.

«Αν γνώριζα εγώ έναν άνδρα που δεν είχε δει την Καζαμπλάνκα», απάντησε η Κάθυ, μια 38χρονη σύμβουλος επιχειρήσεων, «δε θα τον απέρριπτα, παρότι θα το κρατούσα πάντα στο πίσω μέρος του μυαλού μου. Δεν μπορώ να πω ότι θα το διέγραφα τελείως, επειδή υποδηλώνει ένα ευρύτερο πολιτιστικό κενό. Γενικά, πάντως, έχουν αλλάξει πολύ αυτά που θεωρώ αποτρεπτικούς παράγοντες».

Και ποια είναι σήμερα πλέον τα μοιραία «κουσούρια» για τα οποία θα απέρριπταν έναν άνδρα; Ένας εθισμός, σίγουρα, καθώς και δυσκολία στη διαχείριση του θυμού του· αν ένας άνδρας είναι κακός, αν δεν έχει δουλειά, αν δεν είναι θερμός ή συναισθηματικά γενναιοόδωρος, αν είναι αδιάλλακτος, ανεύθυνος, ανέντιμος, αν δεν έχει τα προσόντα να γίνει καλός πατέρας, αν είναι σε ηλικία που θα μπορούσε αν είναι δικός τους πατέρας. Όλα τα υπόλοιπα, συμφώνησε η συντροφιά των γυναικών, είναι διαπραγματεύσιμα –μόνο που η συνειδητοποίηση αυτή ήρθε πολύ αργά: η πείρα τις είχε διδάξει ότι οι άνδρες που θα τις καλούσαν τώρα σε ραντεβού συχνά είχαν αυτά τα πιο σοβαρά «κουσούρια», αντίθετα από τους πιθανούς συντρόφους που τις προσέγγιζαν πριν από δέκα χρόνια.